

Master Plan
dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG

Warszawa, maj 2015 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. METODYKA OPRACOWANIA MASTER PLANU	4
III. AKTUALNY STAN WDRAŻANIA DYREKTYWY 91/271/EWG W POLSCE	7
III.1. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).	7
III.2. Czwarta aktualizacja KPOŚK	8
III.3. Wypełnienie zobowiązań dyrektywy wg stanu na 31.12.2013 r.	8
III.3.1. Efekt rzeczowo-finansowy.....	8
III.3.2. Efekt ekologiczny	9
IV. PLAN WDRAŻANIA DYREKTYWY 91/271/EWG DO 31 GRUDNIA 2015 R.	10
IV.1. Potrzeby inwestycyjne ogólne	10
IV.2. Potrzeby inwestycyjne wg priorytetów.....	10
IV.3. Finansowanie i harmonogram realizacji inwestycji.....	12
V. DZIAŁANIA INWESTYCYJNE PO 2015 R.	13
VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	13

I. WSTĘP

Zgodnie z zapisami Traktatu akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej (Aneks XII) wymagania dotyczące systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych wynikające z art. 3, 4, 5.2. i 7 dyrektywy Rady 91/271/EWG nie będą w Polsce **w pełni obowiązywały do dnia 31 grudnia 2015 r.**

Dyrektywa 91/271/EWG została transponowana do prawa polskiego przy założeniu jej implementacji zgodnie z alternatywnym do art. 5.2. - art. 5.4, mimo że warunki umożliwiające stosowanie tej alternatywy nie były przez Polskę spełnione.

W roku 2011 Komisja Europejska poinformowała o zidentyfikowaniu niewłaściwej transpozycji do polskiego prawa postanowień dyrektywy 91/271/EWG, wynikającej z braku stosowania art. 5.2. Oznaczało to jednocześnie niewłaściwe wdrażanie dyrektywy, bowiem służący realizacji postanowień dyrektywy Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) opracowany został w oparciu o założenia art. 5.4.

W roku 2012 Polska podjęła prace legislacyjne, zakończone w 2014 r., w celu korekty implementacji i doprowadzenia do pełnej zgodności z Traktatem akcesyjnym. Przeprowadzono nowelizację ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne oraz zmieniono rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji oraz rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Na spotkaniu przedstawicieli Generalnej Dyrekcji ds. Środowiska Komisji Europejskiej z przedstawicielami polskiego Ministerstwa Środowiska w dniu 5 lipca 2012 r. ustalono, że strona polska opracuje Master Plan, który przedstawi sposób osiągnięcia celu wskazanego w dyrektywie 91/271/EWG, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w polskim prawodawstwie.

W następnej kolejności, dostosowane zostaną wymagane prawem dokumenty związane z wdrażaniem dyrektywy, tj.:

- Aktualizacja (IV) KPOŚK zgodnie z art. 43, ust. 4c ustawy - Prawo wodne, tj. obowiązkiem aktualizowania Programu przez Radę Ministrów przynajmniej raz na cztery lata,
- Plan Implementacyjny, zgodnie z art. 17 dyrektywy Rady 91/271/EWG.

II. METODYKA OPRACOWANIA MASTER PLANU

Metodyka opracowania finalnej wersji Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG uwzględnia działania podjęte w latach 2011-2014 na rzecz zgodnego z Traktatem akcesyjnym wdrożenia postanowień dyrektywy. Zostały one omówione poniżej.

Wstępna wersja Master Planu opracowana została w grudniu 2013 r., a więc przed nowelizacją przepisów prawnych, wprowadzających art. 5.2. do wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Do opracowania Wstępnego Master Planu wykorzystano:

- informacje pozyskane od aglomeracji w listopadzie 2013 r. w zakresie potrzeb inwestycyjnych,
- sprawozdania z realizacji KPOŚK w 2011 oraz 2012 r.,
- roboczy Projekt IV aktualizacji KPOŚK.

Stanowisko Komisji Europejskiej. Pismem z dnia 21 lutego 2014 roku Generalna Dyrekcja ds. Środowiska Komisji Europejskiej przesłała poniższe komentarze do Wstępnego Master Planu:

- Terminy określone w Traktacie akcesyjnym są wiążące i muszą być spełnione. Wszystkie inwestycje w KPOŚK powinny być zakończone do 2015 r. Tymczasem z tabeli załączonej do Wstępnego Master Planu wynika, że planowane są inwestycje po tym terminie, a pełna zgodność z dyrektywą osiągnięta zostanie dopiero w 2022 r., co jest nie do przyjęcia.
- Stopień redukcji azotu i fosforu podany w części III Wstępnego Master Planu nie może być oceniany i nie będzie akceptowany przez Komisję ze względu na brak dostępnych danych odnośnie przyjętego do obliczeń tła. Na podstawie najnowszych informacji dostępnych Komisji, stan wdrażania dyrektywy w Polsce (na 31 grudnia 2010 r.):
  - ✓ Art. 3 (system zbierania) 71,0% (cel: 86%)
  - ✓ Art. 4 (oczyszczanie biologiczne) 23,5%
  - ✓ Art. 5 (oczyszczanie bardziej rygorystyczne) 9,8%

Ustalenia krajowe. W dniu 31 października 2014 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli KZGW z przedstawicielami Ministerstwa Środowiska, na którym podjęto następujące ustalenia odnośnie opracowania projektu końcowej wersji Master Planu:

- Podstawą opracowania dokumentu będą:
  - ✓ wstępny Master Plan dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG przekazany do KE pod koniec 2013 r.,
  - ✓ Sprawozdanie z realizacji KPOŚK za 2013 r.,
  - ✓ informacje pozyskane od samorządów na potrzeby IV AKPOŚK.
- Priorytety zawarte we Wstępnym Master Planie zostaną utrzymane. Modyfikacji ulegnie jedynie Priorytet III, będą to aglomeracje które w 2015 r. spełnią warunki

dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie¹:

- ✓ 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
- ✓ 98% dla aglomeracji o RLM > 100 000.
- Uznanie jako docelowego RLM jego wartości z projektów weryfikowanych rozporządzeń dotyczących ustanowienia granic aglomeracji, pomimo nie ukończonych jeszcze formalnych procedur ich zatwierdzenia.
- Działania inwestycyjne, których realizacja zaplanowana będzie po 2015 roku nie będą uwzględniane w kolejnej wersji Master Planu. Plany takie będą mogły ewentualnie być dołączone do dokumentu jako osobny załącznik w przypadku jasnego zdefiniowania takiej potrzeby ze strony KE.

Działania prowadzone przez aglomeracje. Równoległe z pracami legislacyjnymi, aglomeracje przygotowywały się do wejścia w życie znowelizowanych przepisów, czego rezultaty znalazły odzwierciedlenie w ankietach na potrzeby IV aktualizacji KPOŚK (p. pkt. III.2) , nadesłanych do KZGW w listopadzie 2014 r. zawierające w szczególności zweryfikowane wartości:

- docelowego RLM,
- zakresów rzeczowo-finansowych inwestycji niezbędnych do wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG zgodnie z art. 5.2.,
- terminów realizacji ww. inwestycji.

Dodatkowe ustalenia krajowe odnośnie bieżącej wersji dokumentu. Projekt finalnej wersji Master Planu przygotowany został w grudniu 2014 roku. Prace nad dokumentem uwzględniały dane z ówczesnych projektów uchwał weryfikujących obszar i granice aglomeracji. Niemniej jednak, część samorządów nie dokonała w tamtym czasie ostatecznej weryfikacji granic aglomeracji, co wiązało się z dalszym procedowaniem już po ustawowym terminie – tj. po dniu 31 grudnia 2014 r. W związku z powyższym znaczna część aglomeracji nie odzwierciedliła swoich, uaktualnionych planów inwestycyjnych w przygotowanym w grudniu 2014 roku, projekcie Master Planu.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom samorządów podjęto decyzję o zaktualizowaniu grudniowego projektu Master Planu w taki sposób aby umożliwić jeszcze aglomeracjom - zweryfikowanym do końca lutego 2015 r. (czyli już po ustawowym terminie), ostateczne przedstawienie swoich potrzeb i planów inwestycyjnych. Ponadto zakres dokumentu został również rozszerzony o informacje dotyczące inwestycji planowanych do realizacji przez aglomeracje po 2015 roku, które stały się oficjalnie integralnym elementem dokumentu.

Opracowanie Master Planu polegało na stworzeniu w pierwszej kolejności bazy danych przesłanych przez 1684 aglomeracje na potrzeby niniejszego dokumentu oraz na potrzeby czwartej aktualizacji KPOŚK. Przy opracowaniu Master Planu uwzględniono zatem wszystkie informacje pozyskane od aglomeracji.

---

¹ Niższe wartości wskaźników (95% i 98%), w stosunku do podanego (100%) w piśmie KE z dnia 21 lutego 2014r.– wynika z późniejszych uzgodnień przedstawicieli KZGW i Ministerstwa Środowiska z przedstawicielami KE.

Dane te zostały szczegółowo przeanalizowane przez KZGW pod kątem ich kompletności i prawidłowości. W wyniku analizy okazało się, iż zebrany materiał zawiera znaczną ilość braków i nieścisłości. Błędy były korygowane, a braki odsyłane do uzupełnienia przez aglomeracje. Całość informacji przekazana została również do weryfikacji przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Pozyskany w ten sposób materiał posłużył za podstawę do przygotowania głównej bazy danych na potrzeby niniejszego Master Planu.

Kolejne działania nad dokumentem polegały na wyeliminowaniu z istniejącej bazy danych tych aglomeracji, które uległy – bądź w chwili obecnej ulegają likwidacji. Usunięto również wszystkie potencjalne aglomeracje, które do końca lutego 2015 roku nie zostały wyznaczone stosownym aktem prawa miejscowego (rozporządzeniem wojewody lub uchwałą sejmiku województwa). Ponadto, baza danych została zweryfikowana przy uwzględnieniu wartości rzeczywistego RLM, co w praktyce przełożyło się na wyeliminowanie z bazy danych aglomeracji w których wielkość ta wynosiła poniżej 2 000 RLM.

Kolejnym krokiem niezbędnym do opracowania ostatecznej wersji Master Planu było ograniczenie planów inwestycyjnych dotyczących budowy sieci kanalizacji sanitarnej, dla których wskaźnik koncentracji był niższy od 90 mieszkańców na kilometr sieci planowanej do budowy. Oznacza to wyeliminowanie z zakresu zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych, wszystkich planów, co do których wskaźnik jest mniejszy od najniższego wskaźnika określonego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 poz. 950). Proporcjonalnie do redukcji planowanych zakresów budowy sieci kanalizacyjnej ograniczono wysokość nakładów niezbędnych do jej wykonania. Dalsza, szczegółowa weryfikacja zasadności ekonomicznej planowanych działań inwestycyjnych będzie prowadzona przez instytucje finansujące na etapie tworzenia dokumentacji projektowej.

W efekcie prac analitycznych wyodrębniono zbiór podstawowych danych dotyczących ilości, wielkości oraz planów inwestycyjnych i potrzeb finansowych aglomeracji, które posłużyły do przygotowania niniejszej wersji Master Planu. W wyniku analizy w Master Planie znalazło się ostatecznie 1487 aglomeracji z 1621 oczyszczalniami ścieków. Nadano również nowe numery identyfikacyjne aglomeracjom i oczyszczalniom, które do tej pory ich nie posiadały.

Działania pozainwestycyjne. Do najważniejszych i najpilniejszych działań pozainwestycyjnych należało zakończenie prac legislacyjnych nad rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska. Rozporządzenie te – z końcem 2014 roku, wprowadziło zobowiązania wynikające z art. 5.2. dyrektywy Rady 91/271/EWG do polskiego porządku prawnego. Wypełnienie zapisów rozporządzenia uwarunkowane będzie zapewnieniem środków finansowych, w szczególności na finansowanie aglomeracji z Priorytetu I. Istotnym działaniem powinno być wsparcie merytoryczne towarzyszące zapewnieniu środków finansowych oraz monitorowanie postępu prac przygotowawczych i inwestycyjnych.

Zagrożenia dla realizacji Master Planu. Głównym zagrożeniem dla realizacji zaplanowanych inwestycji jest wymagany dyrektywą bliski termin wypełnienia jej zobowiązań. Na największe zagrożenie narażone będą zatem inwestycje prowadzone przez aglomeracje z Priorytetu I, zwłaszcza w zakresie dostosowania do art. 5.2., spośród tych aglomeracji jako szczególnie zagrożone przewiduje się aglomeracje o $RLM \geq 10\ 000 < 15\ 000$. Spodziewanym zagrożeniem dla tych inwestycji może być zbyt późne zapewnienie środków finansowych oraz krótki okres czasu na przygotowanie oraz realizację inwestycji.

III. AKTUALNY STAN WDRAŻANIA DYREKTYWY 91/271/EWG W POLSCE

III.1. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)

Polska przygotowując się do członkostwa w Unii Europejskiej opracowała program inwestycyjny – Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK), który z chwilą akcesji stał się głównym instrumentem wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG. Program był opracowany przy założeniu stosowania art. 5.4. i stanowi wykaz aglomeracji, dla których określono zakres rzeczowy i finansowy inwestycji oraz terminy ich realizacji, niezbędnych do wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Działania inwestycyjne przewidziane w KPOŚK dotyczą pięciu kategorii:

1. Budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych.
2. Budowy nowych oczyszczalni ścieków.
3. Modernizacji oczyszczalni ścieków, w tym modernizacji gospodarki osadowej.
4. Rozbudowy oczyszczalni ścieków.
5. Rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

KPOŚK zatwierdzony został przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r.

KPOŚK poddany został trzem aktualizacjom, które polegały na weryfikacji i aktualizowaniu potrzeb, aglomeracji ujętych w KPOŚK oraz aglomeracji nowoutworzonych, w zakresie inwestycyjnym i finansowym. W wyniku aktualizacji powstawały kolejne wersje Programu określane jako AKPOŚK, które zostały zatwierdzone przez Radę Ministrów w poniższych terminach:

- I AKPOŚK - w dniu 7 czerwca 2005 r.
- II AKPOŚK - w dniu 2 marca 2010 r.
- III AKPOŚK - w dniu 1 lutego 2011 r.

III. 2. Czwarta aktualizacja KPOŚK

W wyniku prac sprawozdawczych związanych z wdrażaniem KPOŚK i podczas kolejnych jego aktualizacji zidentyfikowano nieprawidłowości związane z ustanowieniem aglomeracji dotyczące:

- wyliczenia RLM aglomeracji,
- wyznaczenia granic aglomeracji.

Mimo sygnalizowania aglomeracjom tych nieprawidłowości, przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej - brak było ich właściwej reakcji.

Ponadto w roku 2011 KE poinformowała Polskę o zidentyfikowaniu niewłaściwej transpozycji do polskiego prawa postanowień dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Powyższe zdarzenia sprawiły, że prace nad aktualizacją Programu zostały wstrzymane do czasu nowelizacji ustawy - Prawo wodne oraz rozporządzeń wykonawczych w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji oraz w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz przeprowadzenia przez samorzady weryfikacji obszarów i granic aglomeracji.

Główne założenia, czwartej aktualizacji KPOŚK to weryfikacja przez wszystkie aglomeracje:

- wyliczenia RLM przy zastosowaniu jednakowej metodyki²,
- przebiegu granic aglomeracji,
- zaplanowanych inwestycji, ich kosztów i terminów realizacji mając na uwadze:
  - ✓ zweryfikowany RLM oraz granice aglomeracji,
  - ✓ wdrażanie dyrektywy Rady 91/271/EWG zgodnie z art. 5.2.

III.3. Wypełnienie zobowiązań dyrektywy wg stanu na 31.12.2013 r.

III.3.1. Efekt rzeczowo-finansowy

W latach 2003 - 2013 zakończono budowę 363 nowych oczyszczalni ścieków, z czego 39 w roku 2013. Najczęściej jednak dokonywano inwestycji w zakresie rozbudowy oraz modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków. Do 2013 roku takich inwestycji zakończono

---

² Sposób wyliczenia RLM aglomeracji został ujednoczony i wyliczony dla wszystkich aglomeracji następująco:

RLM aglomeracji uwzględnia:

- stałych mieszkańców (1 mieszkaniec = 1 RLM),
- miejsca noclegowe (1 miejsce noclegowe tj. liczba zarejestrowanych miejsc noclegowych na terenie aglomeracji = 1 RLM),
- ścieki przemysłowe, odprowadzane do systemu zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych.

Tym samym RLM rzeczywiste to RLM wyliczone jak powyżej. Natomiast RLM wg uchwał/rozporządzeń to RLM które zostało wyznaczone uchwałami lub rozporządzeniami wyznaczającymi aglomeracje, gdzie RLM dla danej aglomeracji zostało wyliczone jak powyżej lub na podstawie ładunku ścieków.

1096 z czego 187 w 2013 r. W wyniku realizacji KPOŚK wybudowano ponadto 69 863 km sieci kanalizacyjnej. W latach 2003 – 2013 na realizację zadań ujętych w KPOŚK wydano około 50,6 mld zł, czego około 35,5 mld zł przeznaczone zostało na zbiorcze systemy kanalizacyjne. W tabeli 1a i 1b zaprezentowano zestawienia dotyczące długości sieci kanalizacyjnej wybudowanej oraz wykaz nakładów które zostały poniesione w poszczególnych latach:

Tabela 1a. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w latach 2003 - 2013

Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej w latach 2003 – 2013			
[km]			
2003-2011	2012	2013	RAZEM
56 215	7 239	6 409	69 863

Tabela 1b. Nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2003-2013

Nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2003-2013 [mln zł]		
rok	Oczyszczalnie ścieków komunalnych	Zbiorcze systemy kanalizacyjne
2003-2005	2 352,8	5 223,9
2006	762,5	1 848,0
2007	985,1	2 226,1
2008	1 218,5	3 325,6
2009	2 478,5	4 800,0
2010	3 028,3	5 031,6
2011	1 774,0	5 414,1
2012	1 282,9	4 515,2
2013	1 160,8	3 149,6
2003-2013	15 043,4	35 534,1
	50 577,5	

III.3.2. Efekt ekologiczny

Zgodnie z Traktatem akcesyjnym Polska wdraża wymagania dyrektywy Rady 91/271/EWG zgodnie z następującymi celami pośrednimi:

- **do 31 grudnia 2005 r.** zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 674 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi **69 %** całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- **do 31 grudnia 2010 r.** zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 1069 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi **86 %** całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- **do 31 grudnia 2013 r.** zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 1165 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi **91 %** całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji.

Z analizy danych sprawozdawczych z realizacji KPOŚK wynika, że wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., 291 aglomeracji o łącznym RLM 10 089 368 spełniało wszystkie wymogi dyrektywy. Odnosząc to do sumarycznego RLM dla Polski, obecnie wynoszącego 37 782 061 z ankiet, ładunek odprowadzany z aglomeracji spełniających wymogi dyrektywy stanowił 27 % całości ładunku generowanego przez wszystkie aglomeracje. Należy jednak zaznaczyć, iż kluczowym dla osiągnięcia wymogów dyrektywy są inwestycje przeprowadzane w latach 2014-2015.

IV. PLAN WDRAŻANIA DYREKTYWY Rady 91/271/EWG

IV.1. Potrzeby inwestycyjne wg przedziałów RLM

Aglomeracje po zweryfikowaniu granic oraz wielkości RLM, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia wymogów art. 5.2. dyrektywy dokonały również ponownej weryfikacji zakresu rzeczowo-finansowego planowanych inwestycji w ramach KPOŚK. Poniżej w tabelach 2 - 5 podane są sumaryczne plany inwestycyjne aglomeracji, które należy zrealizować aby spełnić wszystkie wymogi dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Tabela 2. Inwestycje planowane do realizacji wg przedziałów RLM

Aglomeracje wg przedziałów RLM	Liczba aglomeracji	Liczba oczyszczalni	RLM	Liczba oczyszczalni, na których zaplanowano wyszczególnione rodzaje inwestycji do końca 2015 r.						Dodatkowe inwestycje związane z przejściem na art. 5.2		Liczba oczyszczalni, na których zaplanowano wyszczególnione rodzaje inwestycji po 2015 r.					
				ogółem	BN	R	RM	M	MO	liczba aglomeracji	liczba oczyszczalni	ogółem	BN	R	RM	M	MO
≥ 150 000	39	69	15 717 269	27	0	0	9	7	11	10	20	33	1	1	13	6	12
≥ 100 000 < 150 000	28	35	3 394 799	14	0	0	8	3	3	1	1	19	1	1	4	4	9
≥ 15 000 < 100 000	335	360	12 162 773	124	0	3	53	30	38	49	51	171	7	7	51	26	80
≥ 10 000 < 15 000	165	186	2 002 132	53	5	4	27	10	7	101	118	79	12	8	32	10	17
≥ 2 000 < 10 000	920	971	4 505 088	127	23	13	41	22	28	0	0	435	70	70	165	49	81
Razem	1 487	1 621	37 782 061	345	28	20	138	72	87	161	190	737	91	87	265	95	199

*Rodzaje inwestycji :

BN – budowa nowej oczyszczalni,

M – istniejąca oczyszczalnia, która spełnia wymagania ze względu na przepustowość lecz wymaga modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków,

R – istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość,

RM – istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość oraz modernizacji części obiektów,

MO – modernizacja tylko części osadowej oczyszczalni.

Tabela 3. Inwestycje związane z sieciami kanalizacyjnymi wg przedziałów RLM

Aglomeracje wg przedziałów RLM	Liczba aglomeracji	RLM	Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji stan 31 grudnia 2014 r.	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy w 2015 r. (po weryfikacji) [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do modernizacji w 2015 r. [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy po 2015 r. (po weryfikacji) [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do modernizacji po 2015 r. [km]	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej		
								na dzień 31 grudnia 2014 r.	na dzień 31 grudnia 2015 r.	po zrealizowaniu wszystkich inwestycji w tym planowanych po 2015 r.
≥ 150 000	39	15 717 269	29 126,2	998,8	163,4	2 199,8	930,2	15 088 102	15 240 061	15 468 510
≥ 100 000 < 150 000	28	3 394 799	7 547,9	158,9	34,3	521,9	219,3	3 162 837	3 196 782	3 249 384
≥ 15 000 < 100 000	335	12 162 773	57 022,3	1 922,2	414,0	4 252,4	1 283,4	10 906 699	11 154 501	11 606 341
≥ 10 000 < 15 000	165	2 002 132	10 505,4	431,8	31,2	2 063,6	264,3	1 535 431	1 586 698	1 806 353
≥ 2 000 < 10 000	920	4 505 088	34 770,1	1 123,3	44,7	6 957,9	578,2	3 157 634	3 284 050	4 015 271
Razem	1 487	37 782 061	138 971,9	4 635,0	687,6	15 995,5	3 275,4	33 850 703	34 462 092	36 145 859

IV.2. Potrzeby inwestycyjne wg priorytetów

Zgodnie z ustaleniami (p. pkt II) i przyjętą metodyką opracowania Master Planu, aglomeracje zostały podzielone na IV priorytety wg poniższych kryteriów:

Priorytet I

Aglomeracje, które w ramach zmian prawa będą musiały przeprowadzić dodatkowe inwestycje gwarantujące im spełnienie warunków dyrektywy Rady 91/271/EWG (art. 5.2.) do dnia 31 grudnia 2015 r.

Priorytet II

Aglomeracje, które do dnia 31 grudnia 2015 r. planują zakończyć budowę nowej oczyszczalni ścieków i spełnią warunki dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Priorytet III

Aglomeracje, które do dnia 31 grudnia 2015 r. planują spełnić warunki dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantować wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie³:

- ✓ 95% aglomeracje o RLM < 100 000,
- ✓ 98% aglomeracji o RLM > 100 000.

Ponadto do Master Planu włączono:

Priorytet IV

Aglomeracje, które poprzez realizację planowanych działań inwestycyjnych - po dniu 31 grudnia 2015 r., spełnią warunki dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- ✓ 95% aglomeracje o RLM < 100 000,
- ✓ 98% aglomeracji o RLM > 100 000.

Aglomeracje poza priorytetem (PP)

Aglomeracje, które nie spełniają warunków dyrektywy Rady 91/271/EWG, ale planują podejmowanie działań inwestycyjnych zbliżających je do wypełnienia wymogów dyrektywy, po dniu 31 grudnia 2015 roku.

Poniżej w Tabeli 4 i 5 podano sumaryczne zestawienia inwestycji planowanych przez aglomeracje z priorytetów I-IV oraz aglomeracji z inwestycjami znajdującymi się poza priorytetami.

---

³ Niższe wartości wskaźników (95% i 98%), w stosunku do podanego (100%) w piśmie KE z dnia 21 lutego 2014r.– wynika z późniejszych uzgodnień przedstawicieli Ministerstwa Środowiska z przedstawicielami KE.

Master Plan dla wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG

Tabela 4. Inwestycje planowane do realizacji wg priorytetów

Aglomeracje wg priorytetów	Liczba aglomeracji	Liczba oczyszczalni	RLM	Liczba oczyszczalni, na których zaplanowano wyszczególnione rodzaje inwestycji do końca 2015 r.						Dodatkowe inwestycje związane z przejściem na art. 5.2		Liczba oczyszczalni, na których zaplanowano wyszczególnione rodzaje inwestycji po 2015 r.					
				ogółem	BN	R	RM	M	MO	liczba aglomeracji	liczba oczyszczalni	ogółem	BN	R	RM	M	MO
Priorytet I	161	223	7 979 119	62	4	5	32	13	8	161	190	90	18	8	32	10	22
Priorytet II	17	21	76 921	17	17	0	0	0	0	0	0	7	3	1	1	0	2
Priorytet III	363	378	10 924 995	94	1	3	40	19	31	0	0	183	10	8	63	34	68
Priorytet IV	449	471	10 123 564	76	3	3	34	19	17	0	0	231	38	39	87	16	51
Aglomeracje poza priorytetami	497	528	8 677 462	96	3	9	32	21	31	0	0	226	22	31	82	35	56
Razem	1 487	1 621	37 782 061	345	28	20	138	72	87	161	190	737	91	87	265	95	199

Tabela 5. Inwestycje związane z sieciami kanalizacyjnymi wg priorytetów.

Aglomeracje wg priorytetów	Liczba aglomeracji	RLM	Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji stan 31 grudnia 2014 r. [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy w 2015 r. (po weryfikacji) [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do modernizacji w 2015 r. [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy po 2015 r. (po weryfikacji) [km]	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do modernizacji po 2015 r. [km]	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej		
								na dzień 31 grudnia 2014 r.	na dzień 31 grudnia 2015 r.	po zrealizowaniu wszystkich inwestycji w tym planowanych po 2015 r.
Priorytet I	161	7 979 119	21 826,0	1 084,0	122,2	2 980,6	700,6	7 104 454	7 264 608	7 609 478
Priorytet II	17	76 921	319,2	62,4	3,2	218,9	60,5	37 813	43 731	65 970
Priorytet III	363	10 924 995	46 973,9	1 195,6	194,6	944,6	819,6	10 596 899	10 745 835	10 841 081
Priorytet IV	449	10 123 564	33 296,9	1 464,3	287,6	8 560,4	703,8	8 943 809	9 119 409	10 007 926
Aglomeracje poza priorytetami	497	8 677 462	36 555,9	828,7	80,0	3 291,1	991,0	7 167 728	7 288 509	7 621 404
Razem	1 487	37 782 061	138 971,9	4 635,0	687,6	15 995,5	3 275,4	33 850 703	34 462 092	36 145 859

IV.3. Finansowanie i harmonogram realizacji inwestycji

Master Plan obejmuje m.in. plany inwestycyjne z okresu 2014-2015, w tym inwestycje w toku. Przewidywane nakłady finansowe na realizację inwestycji planowanych do dnia 31 grudnia 2015 r. wynoszą niecałe 6,5 mld zł (Tabela 6 i 7). Największe zapotrzebowanie wykazują aglomeracje z Priorytetu I – prawie 2,5 mld zł.

Z dotychczasowej realizacji KPOŚK wynika, że średnio rocznie inwestycje pochłaniają ok. 5 mld zł, przytoczone powyżej potrzebne nakłady obejmują – w znacznej mierze (z wyjątkiem aglomeracji które podały plany inwestycyjne dla lat 2014 i 2015) bieżący rok. Należy zatem wnioskować, że odpowiadają one realnym możliwościom ich wykorzystania.

Tabela 6. Nakłady na finansowanie inwestycji planowanych do realizacji wg. przedziałów RLM

Aglomeracje wg. przedziałów RLM	Planowane do końca 2015 r. nakłady inwestycyjne w zakresie:			Ogółem nakłady do 31.12.2015 r.	Planowane po 2015 r. nakłady inwestycyjne w zakresie:			Ogółem nakłady po 2015 r.
	Sieci kanalizacyjnych (BN+M)	Oczyszczalni			Sieci kanalizacyjnych (BN+M)	Oczyszczalni		
		Dostosowanie do art. 5.2	(BN+R+RM+M+MO)			Dostosowanie do art. 5.2	(BN+R+RM+M+MO)	
[tys. zł]				[tys. zł]				
≥ 150 000	1 073 182,2	100 000,0	244 207,7	1 417 389,8	3 290 609,6	0,0	1 880 688,5	5 171 298,1
≥ 100 000 < 150 000	162 210,3	5 000,0	133 888,2	301 098,4	842 430,6	0,0	534 867,3	1 377 297,9
≥ 15 000 < 100 000	1 518 384,9	255 000,0	848 699,6	2 622 084,5	3 793 854,3	0,0	2 360 700,2	6 154 554,4
≥ 10 000 < 15 000	297 646,9	590 000,0	386 478,2	1 274 125,1	1 567 168,1	0,0	650 537,3	2 217 705,4
≥ 2 000 < 10 000	698 933,5	0,0	173 955,8	872 889,3	4 782 742,7	0,0	2 050 956,1	6 833 698,9
Razem	3 750 357,7	950 000,0	1 787 229,5	6 487 587,1	14 276 805,4	0,0	7 477 749,4	21 754 554,8

Tabela 7. Nakłady na finansowanie inwestycji planowanych do realizacji wg. priorytetów.

Priorytet	Planowane do końca 2015 r. nakłady inwestycyjne w zakresie:			Ogółem nakłady do 31.12.2015 r.	Planowane po 2015 r. nakłady inwestycyjne w zakresie:			Ogółem nakłady po 2015 r.
	Sieci kanalizacyjnych (BN+M)	Oczyszczalni			Sieci kanalizacyjnych (BN+M)	Oczyszczalni		
		Dostosowanie do art. 5.2	(BN+R+RM+M+MO)			Dostosowanie do art. 5.2	(BN+R+RM+M+MO)	
[tys. zł]				[tys. zł]				
Priorytet I	971 839,8	950 000,0	528 898,1	2 450 737,9	2 939 697,8	0,0	1 719 829,0	4 659 526,8
Priorytet II	27 676,9	0,0	68 704,7	96 381,6	123 682,7	0,0	44 502,0	168 184,7
Priorytet III	944 248,6	0,0	430 366,4	1 374 615,0	1 679 948,1	0,0	2 229 007,3	3 908 955,4
Priorytet IV	1 108 146,2	0,0	347 481,1	1 455 627,3	6 459 320,5	0,0	1 802 043,7	8 261 364,2
Aglomeracje poza priorytetami	698 446,2	0,0	411 779,1	1 110 225,3	3 074 156,3	0,0	1 682 367,4	4 756 523,7
Razem	3 750 357,7	950 000,0	1 787 229,5	6 487 587,1	14 276 805,4	0,0	7 477 749,4	21 754 554,8

Biorąc pod uwagę zmiany prawne związane z wprowadzeniem art. 5.2., szczególnie istotnym jest zapewnienie finansowania aglomeracjom z Priorytetu I na inwestycje dostosowawcze w wysokości 950 mln zł.

V. Działania inwestycyjne po 2015 r.

W Master Planie przedstawiono również informacje na temat działań inwestycyjnych planowanych przez aglomeracje po 2015 roku. Ich zakres dotyczy obszarów określonych w odpowiednich, obowiązujących aktach prawa miejscowego a zakres planowanych działań inwestycyjnych powinien być podparty stosownymi dokumentami planistycznymi takimi jak:

- studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gmin,
- strategia rozwoju gminy,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- wieloletnie plany inwestycyjne i finansowe gmin,
- koncepcje i projekty budowy i rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W Tabeli 4 i 5 wyszczególniono aglomeracje, które wykazują chęć prowadzenia działań inwestycyjnych również po 2015 roku. Realizacja tych działań nie zapewni jednak pełnego osiągnięcia zgodności z dyrektywą w przypadku 497 aglomeracji. Przyczyni się jednak do spełnienia przez nie tych wymogów w znacznym stopniu.

VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1. Podstawą do opracowania Master Planu były ankiety złożone przez 1487 aglomeracji o łącznym RLM w wysokości 37,8 mln RLM.
2. W wyniku analizy ankiet dokonano podziału aglomeracji planujących zakończenie inwestycji do 31 grudnia 2015 r. na cztery priorytety (wg. ważności inwestycji i pilności zapewnienia środków) odpowiednio:
  - Priorytet I – 161 aglomeracji (7 979 119 RLM),
  - Priorytet II – 17 aglomeracji (76 921 RLM),

Priorytet III – 363 aglomeracje (10 924 995 RLM),

Priorytet IV – 449 aglomeracje (10 123 564 RLM).

Plany rzeczowo-finansowe tych aglomeracji są zasadniczym elementem Master Planu.

3. Dodatkowo wyodrębniono aglomeracje planujące działania inwestycyjne lecz nie kwalifikujące się do ww. priorytetów:

Aglomeracje poza priorytetami - 497 aglomeracji (8 677 462 RLM)

Plany inwestycyjne ww. aglomeracji uwzględniono w Master Planie.

4. Z analizy 1684 przesłanych ankiet wyodrębniono 197 aglomeracji, które ze względu na brak rozporządzeń wojewody, bądź uchwał sejmików wojewódzkich wyznaczających ich obszar oraz wartość wynoszącą poniżej 2 000 RLM lub, dla których procedowana jest likwidacja – nie uwzględniono w Master Planie i zostaną wyeliminowane z KPOŚK w ramach jej czwartej aktualizacji.

5. Potrzeby finansowe na realizację inwestycji ujętych w Master Planie wynoszą razem 28 242 141,9 tys. zł w tym:

Priorytet I - 7 110 264,7 tys. zł,

Priorytet II - 264 566,3 tys. zł,

Priorytet III - 5 283 570,4 tys. zł,

Priorytet IV - 9 716 991,5 tys. zł,

Aglomeracje poza priorytetami -5 866 749,0 tys. zł.

6. Zagrożeniem dla wypełnienia zapisów Master Planu jest znaczny zakres niezbędnych działań inwestycyjnych jakie muszą zostać wykonane w stosunkowo krótkim czasie (do końca 2015 r.). Zagrożenie to dotyczy głównie Priorytetu I, a w szczególności aglomeracji o RLM z przedziału $\geq 10\ 000 < 15\ 000$.

Mając na uwadze spodziewane zagrożenia należy pilnie podjąć działania naprawcze o różnym charakterze (organizacyjne, prawne, monitorujące, finansowe i in.) mające na celu minimalizację ewentualnych opóźnień w realizacji inwestycji na rzecz wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG.

Całość dokumentu - wraz z bazą danych identyfikującą potrzeby inwestycyjne poszczególnych aglomeracji ściekowych, dostępna jest na stronie internetowej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej pod adresem: www.kzgw.gov.pl